

11/2/95

Γιατί κάνουν
τόσου λάθη;

Δεν μάς τ'ά λέει καλά ή κυρία υπουργός: Δήλωσε, κατά τις έφημερίδες (και δεν διέψευσε), πως όσοι δήμοι δεν δίνουν λεφτά για το περιφερειακό τους, θα χάσουν το θεατρό τους, το οποίο θα δίνεται σε άλλη πόλη υπό πρόθυμη. Τελικά, ποιος έχει την ευθύνη και την αρμοδιότητα για τα πολιτιστικά της επαρχίας; Το ΥΠΠΕ ή οι δήμοι. Θα λέγαμε, μετά πεποιθήσεως, το πρώτο. Γιατί δουλειά ενός δήμου είναι να νοιάζεται για την πόλη, με χίλια δυο αντικείμενα, και μέσα σ' αυτά ίσως και για το θέατρο, ενώ δουλειά του υπουργείου είναι αποκλειστικά η τέχνη, το θέατρο κλπ. Κι ακόμη κανένας δήμαρχος δεν επιλέγει από τον λαό για το πάθος του για το θέατρο, ή ο (ή) υπουργός πολιτισμού πρέπει να εκλέγεται με κριτήριο πόσο έφερε από τέχνη και πόσο θέλει και μπορεί να την προάγει. Ανά πράγματα, που δεν επιτρέπουν στην κ. Μερκουρή «να πετάει το μπαλάνι» στην τοπική αυτοδιοίκηση και να απειλεί πως άπιστοι δεν θα δώσουν λεφτά θα χάσει το θέατρο. Και ποιος θα το χάσει; ο κύριος δήμαρχος ή ο λαός; Κι ακόμη: αν υποθέσει ότι τρεις γειτονικοί δήμοι δώσουν χρήματα, ενώ άλλοι δεν δώσουν (ή δεν έχουν να δώσουν), μ' αυτό το κριτήριο θα γίνει η κατανομή των περιφερειακών θεάτρων στην επικράτεια; Σίγουρα, δεν μάς τ'ά λέει σωστά η κυρία υπουργός.

Το «θεατρικό» του Ρίτσου

Παρακολούθησα στο «Βαφοπούλειο» μια εκδήλωση «Θεάτρου δωμάτιου» - όπως χαρακτηρίζεται - που ετοίμασε με πολλή επιμέλεια η «Πειραματική σκηνή της Τέχνης». Ενδιαφέρον τ'ά περάμα, έστω κι αν μάς διδάσκει ότι ο Ρίτσος έγραψε ποιητικό λόγο (αν αυτό που παρακολουθήσαμε κριθεί σαν θεατρικό κείμενο, τότε είναι καιρό θέατρο) και ότι ο ποιητικός λόγος είναι προτιμότερο να διαγινώσκεται σωστό παρά να «παριστάνεται», γιατί με τη χειρονομία, την κίνηση και προπάντων την προσοδήα υποκριτικής έρμηνείας, χάνει την ένταση του και την μουσική του. Όπως και να 'ναι, θα πρέπει να επαινέσει κανείς τους νέους καλλιτέχνες (της Λέας Χαλιδούς, Θάλεια Σκαρλάτου, Μένι Κυριακόπουλου, Δώρα Σκαρλάτου, Εφη Ταμουλά) για την προσπάθειά τους. Και, έπανερχόμενος, όσο κι αν μπορεί να είναι διαφορετικό, θα υποστηρίξω και πάλι ότι οι υπεύθυνοι του συγκριτισμού θα πρέπει «να ανακαλύψουν» σύντομο τους Θεσσαλονικείς ποιητές. Για να τους ευκολύνει μάλιστα στο έργο τους, ως μου επιτρέψουν να τους θυμίσω πως η ζωή Καραλή έχει γράψει σημαντικά δράματα, ο Δελιός πρωτοπόρος σαν θεατρικός συγγραφέας, ο Γ. Φ. Βαφειόπουλος έχει την «Εοδή» του και άλλα θεατρικά έργα, η Ανθούλα Βαφοπούλου

Μια θαυμασία προσφορά πολιτισμού Τώρα που η «Τέχνη» γίνεται 35 χρόνων...

Η τελευταία δεκαετία
θέτει νέα προβλήματα

φα ή να κάνει τις τυπογραφικές διορθώσεις, ικανός να ισορροπεί κάποιες αντιρροπές δυνάμεις μέσα στο συμβόλαιο.

Αιματώδης η εξέλιξη

Τα χρόνια εκείνα η «Τέχνη» προχωρούσε με άλματα, παρόλο που πάντα την βασάνιζαν οικονομικά προβλήματα και που δεν είχε δική της στέγη. Ο αριθμός των μελών της (όπως βλέπω τώρα και στα στατιστικά στοιχεία) είχε μια έντυπωσιακή άνοδο από το 1956 μέχρι το 1961. Κι αυτό φαινόταν κι από τα γεγονότα ότι στις εκδηλώσεις της σημειωνόταν συχνά το αδιαχώρητο.

Δεν ήταν μάδα η «Τέχνη». Ήταν μια δύναμη πολιτιστική που ήρθε στη σωστή ώρα και κάλυψε όλο και περισσότερο το κενό της πολιτιστικής κίνησης και ζωής η πάλαιε για να λυθούν μεγαλύτερα προβλήματα, σαν την ίδρυση κρατικού θεάτρου ή κρατικής ορχήστρας, και συνέβαλε στην καθέδρωση ορίων θεσμών σαν του φεστιβάλ κινηματογράφου, που από δική της εισήγηση ξεκίνησαν.

Οι πνευματικές και καλλιτεχνικές της εκδηλώσεις - που σε μεγάλο βαθμό ήταν συναρτημένες με το να πετυχαίνουν - είχαν πάντα ενδιαφέρον, καθώς συντελούσε τους έναν κι μεγαλύτερες μορφές των γραμμάτων και των τεχνών της χώρας. Και ποιος δεν πέρασε από την «Τέχνη», και ποιος δεν μίλησε; Όταν, μάλιστα, οργανώθηκε η κινηματογραφική λέσχη της και άργότερα αποκτήθηκε (με έννοια) η στέγη της στην οδό Κομνηνών, ο κύκλος των έπιτυχων μεγάλωσε.

Νά θυμηθούμε, ακόμη, ποιοι πέρασαν από τα συμβόλαιά της: Ο Ρέγκος, ο Κοντάς, ο Ανδρόνικος, ο Ζάννας, ο Μαρωνίτης, ο Φατούρος, ο Μουσταφάκης, ο Αναγνωστάκης και τόσοι άλλοι που εργάστηκαν, καθένας με τις δυνατότητες του, για την πρόοδο του σωματίου και που είχαν σχεδόν πάντα στο κέντρο τους, δραστήριο πυρήνα, τον Πολίτη, τον Σαλιτιά.

Όλοια χρόνια, δημιουργικά, που

χ ή εκείνη στην «Τέχνη» είναι φανερό πως η εξέλιξη της συμβάλλει με μια τάση για όλο και περισσότερους δημοκρατικές εξελίξεις. Δεν ήταν θέμα δεξιών ή αριστερών (τότε και οι κεντρώοι ήταν πολλοί), αλλά μια προσήλωση όλων στις δημοκρα-

Ελλήνων ζωγράφων και είχαμε δανειστεί έργα από την Εθνική Πινακοθήκη, αλλά και από πολλούς ιδιώτες της Θεσσαλονίκης. Η παρουσία της «Τέχνης» καταγράφηκε και κατασχέθηκε, μαζί με όλο το αρχείο και το ταμείο και τα γραφεία κλειδώθηκαν. Οι μέρες της καταγραφής και της κατάσχεσης ήταν δύσπνηρες, καθώς ο συνήθως μελιχλιός Λίνος Πολί-

Από τα χρόνια της ζωής της «Τέχνης», από γραφείο της Εθνικής Πινακοθήκης. Ο Λίνος Πολίτης, ο Παναγιώτης Παπαδόπουλος και ο Γιώργος Παπαδόπουλος.

τικές διαδικασίες που, με το πέρασμα των χρόνων, φανερώθηκαν όλο και πιο πολύ.

Ετσι, μετά την 21η Απριλίου 1967, η διοίκηση του σωματίου έπρεπε σε διλήμμα - αν, δηλαδή, έπρεπε να συνεχίσει την δραστηριότητά της να κλείσει. Επικράτησε η πρώτη άποψη και έτσι η «Τέχνη» - οργανώσεως εκδηλώσεων, μέσα στο έντεχνό της με θεατρική ομάδα νέων, το «Θεατρικό εργαστήριο», που είχε μέσα του παιδιά με αντιδικτατορικά δραστηριότητα, κάποια μέρα αναλήφθη από Γιώργος Ζάννας, από τους σημαντικότερους παράγοντες δραστηριότητας της «Τέχνης», φυλακίστηκε, διώχτηκε και καταδικάστηκε.

ασφάλεια, στην οδό Βαλαωρίτου, και μέσα παρέδωσαν τα χρήματα, τους φακέλους με τα έγγραφα και γενικά ό,τι είχε κατασχεθεί. Κάνουμε το σχετικό χαλαστικό και έτσι μαζεψήκαμε πάλι στα γραφεία ή αρχίσουμε να δουλεύουμε για τις προσεχείς αρχαιρεσίες. Μερικά μέλη της προσωρινής επιτροπής δυσαναχαιτούσαν για τον άχαρο ρόλο και προσπάθησαν να μην εμφανίζονται στις συνεδριάσεις. Φυσικά, δεν γινόταν καμιά εκδήλωση. Ποιος είχε διάθεση για τέτοια πράγματα, με τις συνθήκες που επικρατούσαν;

Τελικά μαζέψαμε μερικές υποψηφιότητες για τα προσεχές συμβόλαιο, αλλά οι διοικούντες είχαν άλλες απόψεις. Με διάφορα προσήλωση οι αρχαιρεσίες αναβάλλονταν συνεχώς. Μέχρι που έφτασε το καλοκαίρι, ο δουντρός «Αττίλας» της Κύπρου, η επιστράτευση, η πτώση της κυβέρνησης. Ετσι ξανοθήκε η «Τέχνη» τον Σεπτέμβριο του 1974, το έκλεισε μόνο της συμβόλαιου.

Προς αναζήτηση προσανατολισμών

Μετά την μεταπολίτευση δημιουργήθηκε ένα νέο πολιτιστικό κύμα. Ηδη και παλαιότερα η «Τέχνη» είχε δει να πραγματοποιούνται πολλές από τις γενικότερες επιδιωξεις της, όπως τα ΚΟΒΕ, η κρατική ορχήστρα κλπ. Στα χρόνια μετά το 1974 διαμορφώνονταν μια κατάσταση στην πολιτιστική τομέα, όπου η «Τέχνη» έχανε την μοναδικότητά της, αλλά και το κοινό της.

Από την αρχή έγινε σαφές ότι χρειαζόταν νέοι στόχοι και νέοι τρόποι δραστηριότητας. Στα πρώτα διαστήματα έγιναν δύο ώριμες προσπάθειες με θετικά αποτελέσματα: η μια ήταν η εξάπλωση της πολιτιστικής δραστηριότητας προς την επαρχία, με συντονισμένους ενέργειες κατά τόπους σωματίων. Η δεύτερη αφορούσε την πολιτιστική ανάπτυξη των μαθητών.

Γινόνταν όμως βαθμιαία φανερό ότι η «Τέχνη», παρά τις φιλικές προσπαθείες των εκάστοτε διοικήσεων της, δεν μπορούσε να παίξει πια τον μεγάλο ρόλο που έπαιξε παλιότερα στην πολιτιστική ζωή της πόλης, ούτε πια και συντονίζοντας το ενδιαφέρον του κοινού (οι νέες έγγραφες είναι έλκυστικές) που τώρα έχει πια πολύπλοκη εκδηλωτική να παρακολουθείται.

Είναι, λοιπόν, ένα άραίο παρελθόν η «Τέχνη». Μοιραία, σε όλες τις ανάλογες περιπτώσεις, υπάρχουν περιόδοι άμης και παροικίας. Από τους ανθρώπους, που διοικούν κάθε

Ένα από τα έργα που εκθέτει ο ζωγράφος Κώστας Λινάκης

Περίπατος σε εκθέσεις Εικαστική κίνηση με ποικίλη μορφή

Η τεχνική σε πίνακες, ταπιοσερί και φωτογραφίες

Σταθερά σημαντικός παραμένει ο αριθμός εκθέσεων τον καιρό αυτό, σε γκαλερί και άλλες αίθουσες - και όπως προβλέπεται, δεν θα μειωθεί. Οι εκθέσεις που έπισκεφθήκαμε το τελευταίο επτάημερο είναι διαφόρων μορφών και περιεχομένων.

Ετσι, στην γκαλερί «Καλές τέχνες» ο Κώστας Λινάκης, της «παλιές φρουράς», δίνει ένα μεγάλο αριθμό έργων, που το κύριο χαρακτηριστικό τους είναι ο εξωτερικό χώρος. Ένα μεγάλο ποσοστό από τους πίνακές του απεικονίζουν τοπία (Κέρκυρα, Υδρα, Κιάτο, Γλυφάδα, Κηφισιά, Αττική κλπ.) ή δρόμους, ούλες και άλλα. Ακόμη υπάρχει μια σειρά έργων που ο κ. Λινάκης τα αφιερώνει στα ζώα, σε αλογα ή σε κοπάδια. Σε όλα διακρίνεται κανείς την αξιοποίηση του χρώματος, σε συνδυασμό με το καλό σχέδιο και το μεσογειακό φως. Η ζωγραφική του κ. Λινάκη είναι εικονική, ακολουθώντας την γραμμή των δασκάλων του.

Στο ίδιο πλαίσιο κινείται και η ζωγραφική του κ. Αλέκου Λιγδα που εκθέτει επίσης μεγάλο αριθμό έργων, στο Ινστιτούτο «Καίτε» Βορειοελλαδίτης (ο ζωγράφος, έμπνεύεται από το μακεδονικό τοπίο είτε αυτό είναι επώνυμο (θάσος, Ορμανοπούλη, Λαγινιάς, Παλιοβί, κλπ.), είτε δίνεται σαν δόσος ή σαν αρχοντικό. Παράλληλα, εθέσει, ο κ. Λιγδας ζωγραφίζει και νησιά μας σαν την Σκόπελο ή την Σαντορίνη, ενώ από την έκθεση δεν λείπουν οι νεκρές φύσεις, τα πορτρέτα, κ.ά. Η ζωγραφική του είναι εικονική, σε πολλούς πίνακες τα έντονα χρώματα δίνουν ένταση στο θέμα, ενώ σε άλλα προτιμάται μια ατμόσφαιρα πιο ήμερη ή ουδέτερη.

Αυτοδίδακτη είναι η Καίτη Σταυρούδη που παρουσιάζει ταπιοσερί στα Γαλλικά Ινστιτούτο. Αυτοδίδακτη και άνησχυα, καθώς διερευνά την τέχνη της και την εκτελεί μέχρι το τέλος, δηλαδή σχεδιάζει αλλά και φέρνει τα έργα μόνη της. Στην έκθεση παρουσιάζει δουλειές τριών χρόνων και έτσι υπάρχει μια εξέλιξη στην τεχνολογία και την προβληματική των εκθεμάτων. Χρυσή, δηλαδή, κανείς μια σειρά έργων εικονικών, όπως τους χρούτες και μερικά τοπία, αλλά παράλληλα δίδονται και έργα όπου η αφορέση είτε αποτελεί σημαντικό στοιχείο, είτε κυριαρχεί απόλυτα. Χρησιμοποιώντας αλγό πολλών μορφών, από άποψη βαθμού επεξεργασίας και μάλιστα συνδυάζοντας την ύψη του καθενός με το άλλο, προσθέτει στην χρωματική ή σχεδιαστική σύνθεση και άλλα στοιχεία, έτσι που τα έργα της να αποκτούν και ομορφιά, αλλά και ενδιαφέρον. Θεωρώ μπορεί να δει κανείς μια τάση φυγής από κάποιο όντιόδο, αλλά και συνθέσεις περισσότερο ήμερες. Νά πραστειθεί ότι κ. Σταυρούδη διερευνά και την ποικιλία στην ύφανση σε διάφορα επίπεδα και παρουσιάζει μια σειρά έργων όπου η τρίτη διάσταση είναι φανερό.

